

ه) امام باقر (ع):

اربلی در کشف الغمّة داستانی را نقل می کند که در آن سخنی بین عبد الله بن معمر لیثی و امام باقر رد و بدل شده است:

«و روی آن عبد الله بن معمر الليثی قال لأبى جعفر (عليه السلام): بلغنى أنك تفتى فى المتعة؟ فقال: أحلّها الله فى كتابه، و سنّها رسول الله (صلى الله عليه و آله و سلّم)، و عمل بها أصحابه، فقال عبد الله: فقد نهى عنها عمر، قال: فأنت على قول صاحبك و أنا على قول رسول الله (صلى الله عليه و آله و سلّم)، قال عبد الله فيسرّك أن نساءك فعلمن ذلك؟ قال أبو جعفر: و ما ذكر النساء هاهنا يا أنوك إن الذى أحلّها فى كتابه و اباحها لعباده أغير منك و ممّن نهى عنها تكلفا، بل يسرّك أن بعض حرمك تحت حايك من حاكة يثرب نكاحا؟ قال: لا، قال: فلم تحرّم ما أحلّ الله؟ قال: لا أحرّم و لكن الحايك ما هو لى بكفؤ، قال: فإنّ الله ارتضى عمله و رغب فيه و زوجّه حورا أ فترغب عمّن رغب الله فيه و تستنكف ممّن هو كفؤ لحوار الجنان كبرا و عتوا؟ قال: فضحك عبد الله و قال: ما أحسب صدوركم إلّا منابت أشجار العلم، فصار لكم ثمره و للناس ورقه.»^۱

[انوک: احمق، نادان، ناتوان / و ما ذکر النساء هاهنا: چه جای سخن گفتن درباره زن هاست (یعنی درباره گروهی خاص از زن ها نیست) / ان الذی ...: خدایی که آن را حلال کرده است، غیرت او بیشتر از تو و کسی است که از آن نهی کرده است (از روی تکلف نهی کرده است) / بل يسرّك...: آیا خوش حالی که نزدیکان تو همسر بافنده (شغل پست) باشند / و لكن الحائك ... : حرام نمی کنم ولی حائك کفو من نیست (یعنی به آن ها زن نمی دهیم) / قال فان الله...: امام باقر (ع) فرمودند، خدا عمل آن حائك را پسندید و در بهشت او را به حور تزویج می کند. / أ فترغب عن...: آیا روی گردان می شوی از آنچه خدا به آن میل دارد و خودداری می کنی از روی کبر و خود بزرگ بینی از کسیکه کفو حور العین است.]

در خارج فقه ائمه یاران زمین

۱. کشف الغمّة فی معرفة الأئمّة، ج ۲، ص ۶۸۷

۱. این روایت در تهذیب الاحکام^۱ و کافی^۲ به عنوان گفتگوی عبد الله بن عمیر لیشی با امام باقر ضبط شده است و متضمن تعبیر «یا انوک» نیست (و چه بسا این اضافه در نقل های بعد روات اضافه شده باشد):

«عَلِيٌّ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ، عَنْ عُمَرَ بْنِ أُذَيْنَةَ، عَنْ زُرَّارَةَ، قَالَ: جَاءَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَيْرٍ اللَّيْثِيُّ إِلَى أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ، فَقَالَ لَهُ: مَا تَقُولُ فِي مُتَعَةِ النِّسَاءِ؟
فَقَالَ: «أَحَلَّهَا اللَّهُ فِي كِتَابِهِ، وَعَلَى لِسَانِ نَبِيِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ، فَهِيَ حَلَالٌ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ.»

فَقَالَ: يَا أَبَا جَعْفَرٍ، مِثْلَكَ يَقُولُ هَذَا، وَقَدْ حَرَّمَهَا عُمَرُ وَنَهَى عَنْهَا؟
فَقَالَ: «وَأِنْ كَانَ فَعَلَ.»

قَالَ: إِنِّي أُعِيدُكَ بِاللَّهِ مِنْ ذَلِكَ أَنْ تُحِلَّ شَيْئاً حَرَّمَ عُمَرُ.
قَالَ: فَقَالَ لَهُ: «فَأَنْتَ عَلَى قَوْلِ صَاحِبِكَ، وَأَنَا عَلَى قَوْلِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ، فَهَلُمَّ أَلَاعِنِكَ أَنْ الْقَوْلَ مَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ، وَأَنَّ الْبَاطِلَ مَا قَالَ صَاحِبِكَ.»

قَالَ: فَأَقْبَلَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَيْرٍ، فَقَالَ: يَسْرُكُ أَنْ نِسَاءًكَ وَبَنَاتِكَ وَأَخَوَاتِكَ وَبَنَاتِ عَمِّكَ
يَفْعَلْنَ؟ قَالَ: فَأَعْرَضَ عَنْهُ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ حِينَ ذَكَرَ نِسَاءَهُ وَبَنَاتِ عَمِّهِ»^۳

۲. شاهد دیگر در اینکه نقل کافی و تهذیب، صحیح تر است آنکه در نقل این دو کتاب طرف گفتگو با امام باقر (ع) «عبد الله بن عمیر» ضبط شده است در حالیکه در نقل کشف الغمة «عبد الله بن معمر آمده است این در حالی است که شخصی به نام «عبد الله بن معمر» در رجال مورد اشاره نیست ولی عبد الله بن عمیر، در کتاب های رجال گفتگو شده است که نام او عبد الله بن عبید بن عمیر بن قتاده لیشی (م: ۱۱۳ق) است. و مرحوم خوبی او را دارای «خبث ذات، شقاوت و معاندت با حق» می داند.^۴ البته احتمالاً سخن ایشان ناظر به همین روایت است و بنا به نقل تهذیب و کافی چنین حکم کرده است. در

۱. ج. ۷، ص. ۲۵۰

۲. ج. ۵، ص. ۴۴۹

۳. کافی (ط - دار الحدیث)، ج. ۱۱، ص. ۹

۴. معجم رجال الحدیث، ج. ۱۰، ص. ۲۷۲

حالیکه ممکن است با توجه به ذیل روایت کشف الغمّة، بتوان به گونه دیگری درباره عبد الله بن عمیر حکم کرد.

۳. اما نکته مهم علاوه بر ضعف سند آن است که «انوک» می تواند به معنای کسی که از فهم حقیقت ناتوان است، معنی شود که متضمن دشنام نیست.

دین خارج فقه ائمه اربعین